Nein 2013, April laˇ (10) daoˇ tauˆlai Kayaˇnphao maoˆnnuˆ (23)blan akauˇ, Suˆkaˇnphao tadwaˇn tapeiˆn acoˇya, bakyaˇ pralau tabanauˆ pán wundau nuˆ, Khauˇ Bahanhtan tatailan tamangaoˇ.

Kanaiˇ daoˇ tauˆlai Kayaˇnphao moˆnnuˆ (23)blan akauˇ, Kayaˇnphao mwaiˇ a aò doˆ Katan suˆkaˇnkauˇ dò tauˆlai doˆ ngòn suˆkaˇnkauˇ puˇpra, aòsaò aòma, aòhai aòbauˇ ba thayaˇn saoˆ doˆ tacauˆta-oˇn akauˇ puˇpra saoˆka, thayuˆ kwiˆhtan ba dò, aòpaoˆsyuˆn Kayaˇnphao moˆnnuˆ doˆ tathanaò akauˇ nè.

Kayaˇn swiˆlaˇn khuˆcuˆ lahan nu, cwaiˇdò doˆ ngaoˆhti ngaoˆrwiˆkauˇ aò (Pyu, Theˇ, Kaˇnyan) swiˆlandau (3) rauˆ akauˇ, aò doˆ Kaˇnyan swiˆlaˇnkauˇ lan dò, laˇ aiˆ riˆdò Katan suˆkaˇn coˆ aòhtan mòˇ haˇ (Kanaiˇ pa ká dó Katan suˆkaˇn) tauˆlai riˆkaoˇ doˆ pa kalaˇn aò kanaiˇ uˇ swiˆlaˇn laraˇuˆ preiˇ. Dòthaˇ cwaiˇdò ngaoˆhti ngaoˆrwiˆkauˇ aònu, Kayaˇn swiˆlaˇn lahan mè, riˆdò Katan suˆkaˇn nauˆ taluˇtalwa khein, pabloncuˇ doˆ aòluˇ aòlwa taoˇ Karenni kaˇnkauˇ aò Karenni swiˆlaˇn kauˇ laraˇuˆ. Kayaˇnphao lahan tahuˇ tangaoˇ nu mè, doˆ Karenni aphonkauˇ, Pakauˆ swiˆlaˇn aphon, Pa-au swiˆlaˇn aphon lahan tamangaoˇ nu, thalyuˆncuˇ aò (75) yakhau nu usuˆ ba tha-uˇ. Cwaiˇdò-uˇ Kayaˇnphao lahan mè, laˇ nein 1875, june laˇ (21) daoˇ, Engle acoˇya dò Cahwaˇ Miˆntoˆnmiˆn raˇ, phiˆlan tamanaˇn Karenni kaˇn dò taluˇtalwa aòtaoˇ kaˇn lakaˇn khein nuleˇ, aòbloncuˇ niruˇ naraˇ dò kaˇru Karenni swiˆlaˇn lahan mwaiˇ (Laoˆkaˇn, Kayoˇ, Manumanaw , Yiˆntaleˇ, Pakuˇ, Gebar) lahan doˆ taniruˇ niraˇ kauˇ.

Pralau swiˆlaˇn laraˇuˆ tathamyuˆn mè mwaiˇ tamangaoˇ, lilaiˇ, tahtoˆn ta-aòcein aòkloˆn daleiˆn dò, ka madauhtan hoˆnhtan nu, ayeˇdau nè. Doˆ ngaoˆhti ngaoˆrwiˆkauˇ nu, Kayaˇnphao lahan lilaiˇ ariˆkaoˇ mè, mwaiˇ Kyeˇyeˇ li , blaˇnmè pra acaˇn coˆ aò . Laˇ nein (100) san akauˇ, mahtanyaoˇ dò soˆn-i aò Latin li numè, ba mapriˆpran mahtan badau mòˇ.

Makanu, aò doˆ kaˇn (4) kaˇn akauˇ Kayaˇnphao khaunaˇ lahan mwaiˇ, Thaplaò kaˇn khaunaˇ lahan, Karenni (laoˆkaˇn) kaˇn khaunaˇ lahan, Pakauˆ kaˇn khaunaˇ lahan, Mandalay kaˇn khaunaˇn lahan, dòthaˇ Kayaˇn swiˆlaˇn (4)rauˆ mwaiˇ Kayaˇn kangan, Kayaˇn kadao, Kayaˇn lahtan, Kayaˇn kakhoˆn khaunaˇn lahan, coˆkamòˇ Kayaˇn swiˆlaˇn tayuˆtalan bathá khaunaˇ lahan mwaiˇ Budda cabwoˆndau lahan, Catholist Biˆsudau lahan, Baˇnkhan Biˆsudau lahan, Kaˇnkhwan khaunaˇ lahan, phuˇ bweca khaunaˇ lahan pablon dò pracyan tarai tacuˇ tasaikwan aphon lahan mwaiˇ, Kayaˇn moˆnthaˇ pati, Karenni swiˆlaˇn puˇrauˆ ka luˆlwa da yiˇ

phonrĭkaŏ̆ (ကလလတ), KNG, MTA shwe pyi ĕ aphon khaunăn lahan nu, mahtan talantaĭblondau dŏ̆ Karenni (laòkăn) kăn, Dimawso weinmŏn, Kyaĭlă̆ dŏn beĭ, nein 2000 , April lăn (8/9/10) daŏ̆ khein, nithŭ nirwaĭ dŏ̆ kangă̆ năŋkhŭ̆ dò malanklan da talanklan (3) klan.

(1) Prĭpran raóhtan sŏ̆n-iyaŏ̆ Latin Engle liphlon dò ka sòn-i dò dŏ̆ Kayăŋphao lilai.

(2) Kayăn khŭcŭkauŭ aò, swĭlăn (4)rauŭ mwaĭ, Kayăn kangan, Kayăn lahtan, Kayăn Kadao , Kayăn kakhŏn, swĭlăn (4) rauŭ nu, kakranblon năŋmyan dŏ̆ Kayăn laraŭ hò .

(3) Malanklan thă̆ Kayăŋphao pŭpra năŋkhŭ̆ Kayăn kăŋkhwan.

Ŭkhaucă̆, Kayăŋphao acŭ akhan mwaĭ lilaĭ tahtŏn mèrĭ, sŭkăn năŋkhŭ̆ mèrĭ, Kayăŋphao talataĭblondau arĭkaŏ̆ lablan akauŭ, Kayăŋphao pŭpra mahtan bloncŭ taphei tama ŭkauŭ khaucă̆, nein 2000 , April lă̆ (10) daŏ̆ mè, malanklan lablanhtai dò Kayăŋphao mŏ̆nnŭ preĭ.

Cwaĭdò malanklan htan Kayăŋphao mŏ̆nnŭ udaŏ̆ taŭ kanaĭ mwaĭ Kayăŋphao mŏ̆nnŭ nu, htŭ Kayăŋphao năŋkhŭ̆ ngaudau prĭdau mŏ̆nnŭ arĭ , Kayăŋphao pŭpra ta-aòblon aòdwăn da , tatŏnkhau tŏnbá mŏ̆nnŭ lanŭ nu, taŭdŏ̆ hankhau aòleĭn , Kayăŋphao pŭpra ba theingă̆ dò ba krankloŋ rahăŋyŭ̆ thayăn nu, thayŭ̆ taihyuŋ̆ ba ka ŭ.

Kanaĭkhein nu, Kayăŋphao lahan mè, cwaĭdò hankhau kaphrĭ kacòn akauŭ, aò ba dŏ̆ kăn (4) kăn ta-u tapaŏ̆khau kală̆ mwaĭ Thaplaò kăn balan, Karenni (laòkăn) kăn kakhyŭ̆, Pakauŭ kăn bahtaŏ̆, Mandalay kăn Naypyidaw kauŭ. Dŏ̆ nein 2020 kakhyŭ̆ cwaĭdò ciròn akauŭ aò nu, Kayăŋphao mè, laoŏlaŏ̆ aò da pra (2 theĭn dò 3 theĭn) kacoŋ nu, theiba tha-ŭ.

Kayăŋphao lahan nu, madau malŭ̆ dò rahăŋyŭ̆ thayăn năn swĭlăn khŭcŭ̆ taphei tama dò kanaĭ nulĕ̆, năn lilaĭ, tahtŏn tanwĭ , tahŭ tangaŏ̆ lahan nu, aò cein aòkloŋ dŏ̆ hankhau laĭkhau da taŭ kanaĭ nu, theiba pŭpra hŏ̆. Mară̆ dŏ̆ pa aòcein aòkloŋ da tha-ŭ nu, mwaĭ preĭ Kayăŋphao pŭpra aòbloncŭ dò aò dwăn aòpeĭn khaucă̆ mè, thayŭ̆ tai ka ŭ. Dŏ̆ lilaĭ tadauhtan hŏnhtan numè, kanaĭ Kayăn lilaĭ nulĕ̆ arĭ̆ sŭkăŋblon sŭkăŋphao acŏya nu, malanklan yaŏ̆ htauŭ, kanaĭ mè, dŏ̆ Kayăn kăŋkauŭ aò thăŋăntaŏ̆ kyòn lahan dò Kayăŋphao aò dŏ̆ kăru acŏya kyòn lahan nu, malŭ ba thayăn.

Makaĭdò nauŭ ba da tha-ŭ nu, mahta dŏ̆ tama puĭklan, aphon pŭphonkauŭ khaună̆ lahan, pa maŏ̆phă̆ năndau cipră̆ lahan htoŭkhòn htoŭ-ă̆ , mahtan ba khaucă̆, makaĭ aka cŏ̆

htŭ ninwă mè, pa swĭlăn phaoyŭ lahan, ba krankloˆn mahtan leĭ mŏ. Pa akhaună lahan mahtan ba hŏ pa hyuˆn ŭmă karwĭ hŏ khaucă, pa ba laicŭ dò mahtan lailaĭ hyuˆn ŭmă dao khaucŏˆn dò, taŭ pa ka-usŭ ba aphaŏ athā kada nu, pa nita aò pŭpra. Pa Kayăˆnphao năˆnkhŭ tama nu, cŏ mwaĭtaŏ bă khaună lahan dò pra nita aò lahan tama hò, ŭ mè, pa Kayăˆnphao laŏ aò dŏ sŭkăˆnkaŭ sŭkăˆnkwan pŭpra cwaĭdò mada, tama pŭraŭ, kalăˆ puˆkaŭ nu, ba theingă malai ba mŏ nè.

Kanaĭ dŏ pa Katan kăˆnkaŭ nikă khanba takaraĭ lahan khaucă, pa ta-aòbloncŭ dò tadwăˆn tapeiˆn nu, makaĭ cŏ kaĭ cŏ pyă mè, ba theinăˆ rwaĭbyan nu, thayŭ taihtan ka ŭ. Lapá numè, pa Kayăˆnphao lahan nu, dŏ sŭkăˆ năˆnkhŭ tama mèrĭ, swĭlăˆ khŭcŭ tama mèrĭ, makaĭ kanaŭ bábwaĭ sŭkăˆ tabanaŭ dò sŭkăˆnphao tabanaŭ lahan mè, ba mablon niră, khaˆlai kangă coˆkăˆmò, ba saipaĭ htan leiˆn bloncŭ puˆwaĭ swĭlăˆ khŭcŭ lahan , mwaĭ pra phaˆnphi sŭkăˆ takrau tayaò, ba deinbá yákaĭ pralau tabanaŭ aò-á pŭdaŏ puˆha mwaĭ cĭánáshyin pra lacòn mè, ta ayèˆba dau tama laŭ nu, thayŭ taihtan ba thă nè.

Beĭ cĭ phaˆnphi takrau tayaŏ htaŭ, alaoˆhtan mwaĭ tasaikwan aphon puˆphon mwaĭ pa Kayăˆnphao lahan nulèˆ, pŭpra khan thwĭ, khan sŭ, khan thŭ khan myuˆn dò saipaĭhtan bloncŭ kăru swĭlăˆ khŭcŭ lahan nu, pa thei ba hŏ. Cwaĭdò pŭru puˆkhan aò , pa Kayăˆnphao lahan, dŏ tatheingă aò taŏ akaŭ pa saipaĭ bloncŭ kăruˆ swĭlăˆ lahan dò cĭánáshyin hŏ. Pa Kayăˆnphao lahan tarwaĭlaikhlai adaukhloˆn mè, cĭánáshyin tama dò ánáshyin pŭraŭ ka htŭmă, swĭlăˆ khŭcŭ tanaŭ ba cwaĭcŭ dò thanăˆ ta-u tapaoˆtaŏ khau kanaŭ ba, tamahtan federal Democreci sŭkăˆnblon năˆnkhŭ, pa ka malaileiˆn taŭ dŏ htaŭ mŏ nu, taihtan ba dò paoˆsyuˆn dahtòn thanaò bloncŭ Kayăˆnphao moˆnnuˆ (23) blan ka ŭ.

Khauˆ Bahanhtan

Sŭkăˆnphao tadwăˆn tapeiˆn acoˆya

Bakyă pralau tabanaŭ Wundau pán, sŭkăˆnblon wundau nŭ